

KKDF uygulaması ve özellikli hususlar

Yusuf Ören

I. Giriş

Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu (KKDF), Bakanlar Kurulunun 13.12.1984 tarihli ve 84/8860 sayılı Kararı ile T.C. Merkez Bankası nezdinde kurularak mevzuatımızdaki yerini almıştır. KKDF, ihracatı ve yatırımları teşvik etmek amacıyla kurulmuş bir fon çeşididir.

Bu yazımızda, KKDF'nin kısa tarihçesini, kuruluş amacını, fona tabi tutulan işlemleri, ülke ekonomisindeki payını ve özellikli durumlarını ele alacağız.

II. Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu'nun kısa tarihçesi ve kuruluş amacı

1973-1974 ve 1979-1980 yıllarında petrol fiyatlarındaki hızlı yükseliş, petrol ithalatçısı olan Türkiye ekonomisinde büyüme, işsizlik ve enflasyon açısından oldukça olumsuz etkiler yaratarak, ekonominin krize girmesine sebep olmuştur. T.C. Merkez Bankasındaki döviz rezervleri erimiş, piyasadan petrol, ilaç gibi ihtiyaçlar karşılanamaz hale gelmiş, yatırım ve üretim durmuş, enflasyon % 60'ların üzerine çıkmış, büyüme eğilimi negatif seyre dönmüştür.

Bu nedenle, 1980 ve 1984 yılları arasında Türk ekonomisinin uluslararası rekabet ortamına uygun dinamik bir yapıya kavuşturulması için bazı kararlar alınmıştır. Bu politikalar doğrultusunda enflasyon oranının azaltılmasına, ihracata, kaynak kullanımında etkinliğe ve iç tasarrufların artırılmasına ağırlık verilmiş, ihracatın öncülük ettiği bir sanayileşme politikasıyla büyümenin gerçekleştirilmesi tercih edilmiştir. Bunun için kambiyo rejimini önemli ölçüde serbestleştiren, ithalatta liberasyonu artıran, ihracatı ve yatırımları desteklemeye öncelik veren politikalar uygulamaya konmuş, fiyatların belirlenmesinde piyasa güçlerini dikkate alan daha serbest bir sistem geliştirilmiştir.

İhracatçılara, yatırımcılara ve ihtisas bankalarına kaynak aktararak, kalkınma planı ve yıllık programlarda öngörülen hedeflere uygun olarak ihracatı ve yatırımlarda kaynak kullanımını destekleme yoluyla banka kaynaklarının bu sahalara yönlendirilmesini ve ihtisas kredilerinde kredi maliyetlerinin düşürülmesini temin etmek amacıyla Bakanlar Kurulu, 13.12.1984 tarihinde T.C. Merkez Bankası nezdinde "Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu"nun kurulmasını kararlaştırmıştır.

Daha sonra Bakanlar Kurulunun 12.05.1988 tarihli ve 88/12944 sayılı kararı ile KKDF'nin esas ve şartları yeniden düzenlenmiştir. Karar'a ilişkin 26.08.1989 tarihinde yayımlanan 6 sıra numaralı KKDF Hakkında Tebliğ ile Fon'un nasıl uygulanması gerektiği hususunda belirlemeler yapılmıştır.

III. Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu'na tabi tutulan işlemler ve fon kesinti oranları

A. Yurt dışından sağlanan krediler

Bankalar ve finansman şirketleri dışında Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt dışından sağladıkları döviz ve altın kredilerinde (fiduciary işlemler hariç);

- Ortalama vadesi bir yıla kadar olanlarda % 3,
- Ortalama vadesi 1 yıl (1 yıl dahil) ile 2 yıl arasında olanlarda % 1,
- Ortalama vadesi 2 yıl (2 yıl dahil) ile 3 yıl arasında olanlarda % 0,5,
- Ortalama vadesi 3 yıl (3 yıl dahil) ve üzerinde olanlarda % 0,

oranlarında, ana para üzerinden KKDF kesintisi yapılmaktadır.

Ayrıca bankalar ve finansman şirketleri dışında Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt dışından sağladıkları TL kredilerde vadesine bakılmaksızın tahakkuk eden faiz üzerinden % 3 oranında KKDF kesinti yapılması gerekmektedir.

B. Kabul kredili, vadeli akreditif ve mal mukabili ödeme şekillerine göre yapılan ithalatlar

KKDF mevzuatı hükümlerine göre, ödeme şekli itibarıyla ithalatçının kredilendirilmesinin söz konusu olduğu kabul kredili, mal mukabili ve vadeli akreditif ödeme şekillerine göre yapılan ithalatta fon kesintisi yapılması gerekmektedir.

Buna göre, yukarıda yer alan ödeme şekilleri ile yapılan ithalatlarda, 2011/2304 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile % 6 oranında fon kesintisi yapılması zorunludur.

C. Fiduciary işlemler

6 sıra numaralı KKDF Tebliği'nde, Türkiye'de kurulmuş bankaların yabancı bankalar veya yurt dışındaki kendi şubeleri adına yurt içinden kabul ettikleri mevduat veya aracılık ettikleri havalelerle karşılıklı olarak yurt dışından açtırılan mevduat hesapları ile havale olarak gelen ve Türkiye'de yerleşik kişilerin kullanımına sunulan paraların fiduciary işlemler kapsamında değerlendirileceği ve bu Tebliğ'in uygulamasında fiduciary işlemlerinin kredi olarak kabul edileceği belirtilmektedir.

Özetle fiduciary işlemler, Türkiye kaynaklı fonların, yurt dışında kurulu bir banka veya şube kullanılarak önce yurt dışına çıkarılması ve daha sonra tekrar yurda getirilmesi işlemidir.

Konuya ilişkin olarak 5 Ağustos 1996 tarihli ve 96/2 sayılı T.C. Merkez Bankası talimatında, Türkiye'de faaliyet gösteren bankaların yurt dışındaki bankalar veya kendi şubeleri adına yurt içinden kabul ettikleri mevduat veya Türkiye'deki kişilerin yurt dışındaki bankalara veya şubelere gönderecekleri havalelerle karşılıklı olarak, yurt dışındaki banka veya şubeden Türkiye'ye gönderilen havalelerin kredi olarak değerlendirileceği ve vadesine bakılmaksızın fon kesintisine tabi tutulacağı ifade edilmiştir. Söz konusu fon kesintisi oranı 6 sıra numaralı Tebliğ'de de belirtildiği üzere % 3'tür.

IV. Kaynak Kullanımı Destekleme Fon kesintisine tabi tutulmayacak işlemler

6 sıra numaralı KKDF Tebliği'nde fon kesintisine tabi tutulmayacak işlemler sıralanmıştır. Ticari hayatta mükelleflerin karşılıklarına çıkan bu işlemlerden bazıları şunlardır:

- Yurt içi bankalar arası krediler ile finansman şirketlerinin bankalardan kullandığı krediler,
- Bankalarca yurt dışında yerleşik kişilere açılacak krediler,
- Yurt dışındaki işlemlerle ilgili olarak yurt içindeki bankalardan veya yurt dışından alınacak döviz kredileri,
- Yatırım teşvik belgesi kapsamında kullanılan krediler,
- Kuyumculukla işgal eden gerçek ve tüzel kişilerce kullanılan altın kredileri,
- Kitap ithalatının finansmanı için kullanılan krediler,
- Faktoring şirketleri tarafından yurt dışından ihracat faktoringi amacıyla sağlanan ve bu amaçla kullanılan fonlar,
- Petrol (petrol mahsulleri dahil), gübre, gübre hammaddesi, buğday ve arpa ile buğday ve arpanın Dahilde İşleme Rejimi kapsamında işlenmesi sonucu elde edilen ikincil işlem görmüş ürünlerin ithalatının finansmanı amacıyla kullanılan krediler ve ithalat işlemleri.

V. Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu kesintisinin ödenmesinde sorumlu kuruluşlar

Fon kesintilerinin süresinde yatırılmasından; kredi kullanan, krediyi kullandıran veya kullanılmasına aracılık eden ve kredili ithalatta tahsilatı yapan bankalar, özel finans kurumları, finansman şirketleri ve gümrük idareleri sorumludur.

6 sıra numaralı KKDF Hakkında Tebliğ uyarınca bankalar, özel finans kurumları ve finansman şirketleri, sözü geçen Tebliğ'in 2'nci maddesine göre hesaplanacak fon kesintilerini;

- Türk Lirası kredilerde faiz tahakkukunu,
- Döviz kredilerinde kredinin kullanıldığı veya kullandırıldığı tarihi,
- Kredili ithalatta tahsilatı,

izleyen ayın 15'inci günü akşamına kadar vergi dairesi veznelerine yada vergi tahsilatına yetkili banka şubelerine yatırmak zorundadırlar.

VI. Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu'na ilişkin süresinde bildirimde bulunmayan ve ödemesini yapmayan kuruluşlar hakkında yapılacak işlemler

Maliye Bakanlığı tarafından 14.02.2002 tarihinde yayımlanan 2002/4 seri numaralı Genelge'de, KKDF kesintisine konu işlemleri yapan bankalar, özel finans kurumları ve finansman şirketlerinden, söz konusu kesintileri süresinde bildirmeyenler hakkında, Vergi Usul Kanunu'nun 352'nci maddesi uyarınca işlem yapılacağı ve ikinci derecede usulsüzlük cezası uygulanacağı belirtilmiştir.

Yine aynı Genelge'de, süresinde verilmeyen bildirimlerin tahakkuk fişi düzenlenerek sorumlu kuruluşlara bir aylık ödeme süresi verileceği ve ayrıca KKDF kesintisinin ait olduğu dönemin normal vade tarihinden tahakkuk fişinde belirtilen vade tarihine kadar geçen süreler için 2014/1 sayılı Parasal Sınırlar ve Oranlar Hakkında Genel Tebliğ'de belirlenen kanuni faiz oranının iki katı tutarında cezai faiz hesaplanıp tahakkuk fişine yazılacağı açıklanmıştır. Tahakkuk fişi ile tahakkuk ettirilen ve bildirimde yer alan KKDF kesintileri ile cezai faizin tahakkuk fişinde belirtilen vadede ödenmemesi halinde, KKDF kesintilerine 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 51'inci maddesinde belirtilen oranda gecikme zammı hesaplanacaktır. Cezai faiz tutarına gecikme zammı hesaplanmayacaktır.

Öte yandan, KKDF kesintilerine ilişkin olarak denetim birimlerince yapılan inceleme sonucunda düzenlenen raporlarda tespit edilen KKDF kesintileri ile cezai faizin ödenmesinde bankaların sorumluluğu dışında kalan tutarların ödenmesinden kişiler sorumlu olacağından, bu tutarlar ilgili gerçek ve tüzel kişilerden bağlı oldukları vergi dairelerinde, Maliye Bakanlığının yayımlanmış olduğu 2002/4 seri numaralı Genelge'de belirtilen esaslara göre takip ve tahsil edilecektir.

VII. Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu kesintilerinde özellikli durumlar

A. Kredi geri ödeme vadesinin değişmesi durumu

Piyasa koşullarında, firmalar zaman zaman yurt dışından kullandıkları kredilerin geri ödemelerini vadesi dolmadan yapabilmektedirler. Vadeden önce ödeme yapılması durumunda ortalama vade hesaplaması yapılarak, bulunan ortalama vadeye göre ödenecek KKDF tutarının tespit edilmesi gerekmektedir.

B. Peşin ödemeden sonra gerçekleşen fark ödemeleri

Şirketler, peşin ithalatın ödemesini gerçekleştirdikten daha sonra sözleşme çerçevesinde, ilgili ithalata ilişkin geriye dönük şekilde fiyat ayarlaması yapılması durumları ile karşılaşabilmektedirler.

KKDF mevzuatına göre peşin ithalatlarda KKDF kesintisi yapılmazken, vadeli ithalatlarda % 6 oranında KKDF kesintisi yapılmaktadır.

Gelir İdaresi Başkanlığının 03.09.2009 tarihli ve B.07.1.GİB.0.02.68/6802-7 sayılı özelgesinde belirtildiği üzere, peşin ithalattan sonra sözleşmeye bağlı olarak ortaya çıkan fiyat farkı ödemelerinin gümrük yükümlülüğünün başladığı tarihten sonra gerçekleşmesi durumunda, söz konusu fark ödemeleri üzerinden KKDF kesintisi yapılması gerekmektedir.

C. Firma merkezi ile şubesi arasında yapılan para ve ticari eşya alış-verişi

Türkiye'deki şube statüsündeki firmalar ile yurt dışı merkezler, zaman zaman para ve ticari eşya alış-verişinde bulunmaktadır. Özellikle Türkiye'de ki şubelerin finansman ihtiyaçlarını karşılamak için yurt dışı merkezlerinden para temin ettiklerine sıklıkla rastlamaktayız.

Türkiye'deki şubelerin, yurt dışı merkezlerinden finansman ihtiyacı için kullanmış oldukları paralar kredi kullanımı olarak değerlendirilmektedir.

Nitekim Gelir İdaresi Başkanlığının 22.01.2013 tarihli ve 70903105-165.01.03(120)-42898 sayılı özelgesinde de belirtildiği üzere, firmaların Türkiye'deki şubelerinin yurt dışı merkezlerinden sağlayacakları paralar kredi mahiyeti taşımakta olup, ilgili tebliğ kapsamında değerlendirilerek kredinin ortalama vadesine göre KKDF kesintisi yapılması gerekmektedir.

Bununla birlikte, aynı özelgede, şubenin merkezden ithal ettiği eşya bedellerinin, ithalata ilişkin gümrük yükümlülüğünün başladığı tarihten sonraki bir tarihte merkeze transfer edilmesi durumunda, ithalatın vadeli ithalat kapsamında değerlendirilmesi ve %6 oranında KKDF kesintisinin yapılması gerektiği belirtilmiştir.

D. Serbest bölge firmalarının kullandıkları yurt dışı kredileri

Serbest bölgelerde yer alan firmaların yurt dışından sağladıkları kredilerde KKDF kesintisinin yapıp yapılmayacağına ilişkin mevzuatta herhangi bir belirleme yapılmamıştır.

3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu'nun 6'ncı maddesinde; "Serbest bölgelerde gümrük ve kambiyo mükellefiyetine dair mevzuat hükümleri uygulanmaz." hükmü yer almaktadır. Bu maddeden de anlaşılacağı üzere, serbest bölgelerde faaliyette bulunan mükellefler kambiyo mevzuatı açısından yurt dışında yerleşik sayılmaktadırlar. Dolayısıyla, serbest bölgelerde yer alan firmalar yurt dışında yerleşik sayılmaları sebebiyle, yurt dışından sağlamış oldukları kredilerde KKDF kesintisinin yapılmaması gerekmektedir.

Nitekim Gelir İdaresi Başkanlığı'nın 11.07.2011 tarihli ve B.07.1.GİB.0.06.68-165.01.03-(46)-292/70237 sayılı yazısında, serbest bölgede faaliyette bulunan kullanıcıların, yurt dışından sağlayıp serbest bölgede kullanacakları döviz veya Türk Lirası kredileri üzerinden vadesine bakılmaksızın KKDF kesintisinin yapılmaması gerektiği belirtilmiştir.

Aynı özalgede serbest bölgedeki şubeler tarafından yurt dışından temin edilen kredilerin, aynı firmanın Türkiye'de faaliyet gösteren diğer şubeleri ya da firma merkezi tarafından kullanılması halinde, söz konusu kredilerin, Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt dışından sağladığı krediler kapsamında değerlendirileceği açıklanmıştır.

E. Milli Savunma Bakanlığı projeleri kapsamında yapılan ithalatlar

Milli Savunma Bakanlığı ile birlikte ortaklaşa proje yürüten firmaların, Bakanlığın yıllık programlarında yer alan askeri amaçlı ihtiyaçları karşılamak üzere, üretimlerde kullanılacak makine, malzeme ve teçhizatı mal mukabili ödeme şekline göre ithal etmeleri durumunda fon kesintisinin yapıp yapılmayacağına dair KKDF mevzuatında herhangi bir belirleme söz konusu değildir.

Ancak 3833 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Stratejik Hedef Planının Gerçekleştirilmesi Maksudıyla Gelecek Yıllara Sari Taahhütlere Girişme Yetkisi Verilmesi Hakkında Kanun'un 1'inci maddesinde; "Türk Silahlı Kuvvetleri Stratejik Hedef Planının, ilgili yıl genel ekonomik büyüklükleri ile bütçe büyüklükleri dikkate alınmak suretiyle Bakanlar Kurulunca onaylanan yıllık programlarında yer verilen mal ve hizmet alımı, üretimi ve yenileştirme, yapım ana silah ve malzeme sistemleri ile mühimmat tedarikine ilişkin projeler için sonraki yıllara ait giderleri tutarında gelecek yıllara sari taahhütlere girişmeye ilgisine göre Milli Savunma Bakanlığı veya İçişleri Bakanlığı yetkilidir. Yıllık programlarda her projenin toplam maliyeti, başlama ve bitiş tarihi, önceki yıllar harcama tutarı ile cari ve gelecek yıllar tahmini gider toplamının gösterilmesi zorunludur. Bakanlar Kurulu, projeleri revize etmeye ve revize yetkisinin belli bir limite kadar olan kısmını ilgisine göre Milli Savunma Bakanlığına veya İçişleri Bakanlığına devretmeye yetkilidir." hükmüne yer verilmiştir.

Aynı Kanun'un 4'üncü maddesinde ise, 1'inci madde gereğince uygulanacak hizmetlerin yürütülmesi için yurt dışından sağlanacak her çeşit silah sistemi, silah, mühimmat, araç, gereç, malzeme ve hizmetler için öncelikle döviz tahsisi yapılacağı; bu silah, mühimmat, araç, gereç ve malzemelerin dışalılarının her türlü vergi, resim, harç, zam, ardiye ücreti ve fon kesintilerinden müstesna olduğu belirtilmiştir.

Yer verilen ilgili Kanun'un ilgili maddelerinin lafzından da anlaşılacağı üzere, Milli Savunma Bakanlığının yıllık programlarında yer alan askeri amaçlı ihtiyaçları karşılamak üzere, Bakanlık ile birlikte ortaklaşa proje yürüten kurumlar tarafından yapılacak üretimlerde kullanılacak makine, malzeme ve teçhizatın mal mukabili ödeme şekline göre ithalatın 3833 sayılı Kanun kapsamında gerçekleştirilmesi durumunda KKDF kesintisine tabi tutulmayacaktır.

VIII. Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu'nun rakamsal büyüklüğü

KKDF kesintisinin 2006-2012 yıllarındaki tahsilat rakamları kredi işlemleri ve ithalat işlemleri bazında aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Yıllar	KKDF Fon Kesintisi Tutarları (TL)		
	Kredi İşlemleri	İthalat	Toplam
2006	1.397.808.000	420.668.000	1.818.476.000
2007	1.644.557.000	392.296.000	2.036.853.000
2008	2.324.884.000	435.095.000	2.759.979.000
2009	1.963.098.000	407.895.000	2.370.993.000
2010	1.614.060.000	418.639.000	2.032.699.000
2011	2.447.218.000	536.911.000	2.984.129.000
2012	3.362.667.000	506.920.000	3.869.587.000

Kaynak: Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü Verileri

Yukarıdaki verilerden de anlaşılacağı üzere KKDF kesinti rakamları yıllar itibarıyla sürekli artış eğilimi göstermiştir. Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu tahsilat rakamları içerisindeki büyük payı ise kredi işlemlerinden elde edilen kesintiler oluşturmaktadır.

Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu kesintisinin 2006-2012 yılları arasında merkezi yönetim gelirlerinin içerisindeki payı ise şu şekildedir:

Yıllar	KKDF Kesintisi	Merkezi Yönetim Gelirleri	KKDF/Merkezi Yönetim Gelirleri (%)
2006	1.818.476.000	173.483.430.000	1
2007	2.036.853.000	190.359.773.000	1,1
2008	2.759.979.000	209.598.472.000	1,3
2009	2.370.993.000	215.458.341.000	1,1
2010	2.032.699.000	254.277.435.000	0,8
2011	2.984.129.000	296.823.602.000	1
2012	3.869.587.000	331.700.350.000	1,2

Kaynak: Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü Verileri

Tablomuzdan da görülebileceği üzere, merkezi yönetim gelirleri altında "Genel Bütçeli İdarelere Ait Paylar" içerisinde muhasebeleştirilen KKDF kesinti tutarlarının ülkemizin bütçe gelirleri içerisindeki payı % 0,8 ile % 1,3 arasında seyretmekte olup, her geçen yıl bütçe gelirlerine paralel biçimde artış göstermektedir.

IX. Sonuç

Yazımızda, Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu uygulaması, fon kesintisi yapmakla sorumlu olan kuruluşlar, fon kesintisindeki özellikli durumlar ve fon kesintisi tutarlarının ülke ekonomisi içerisindeki payı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Mükellefler üzerinde zaman zaman ciddi yükler oluşturabilen KKDF uygulamasına ilişkin özellikli bazı durumlarda maalesef mevzuatımız eksik kalabilmektedir. Mevzuatımızın eksik kaldığı bu gibi hususlar zelgeler yardımıyla açıklığa kavuşturulmaya çalışılmaktadır. Bu sebeple mükelleflerin, gerek ithalat işlemlerinde gerekse kredi işlemlerinde Gelir İdaresi Başkanlığı tarafınca yayımlanan güncel zelgeleri takip etmeleri, tereddütte kalınan hususlarda zelge talebinde bulunmaları faydalı olacaktır.

Bu makalede yer alan açıklamalar, yazarının konu hakkındaki kişisel görüşünü yansıtmaktadır. Makaledeki bilgi ve açıklamalardan dolayı EY ve/veya Kuzey YMM ve Bağımsız Denetim A.ř. 'ye sorumluluk iddiasında bulunulamaz. Mevzuatın sık değiştirilen ve farklı anlayışlarla yorumlanabilen yapısı nedeniyle, herhangi bir konuda uygulama yapılmadan önce konunun uzmanlarından profesyonel yardım alınmasını tavsiye ederiz.